

Handläggare:
Eva Carron

2016-03-08

Dnr 2015/431

Ku.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar av betänkandet (SOU 2015:89) Ny Museipolitik (Ert dnr Ku2015/02515/KL)

Murberget, Läns museet Västernorrland har följande synpunkter på betänkandet.

Sammanfattning

Utgångspunkten i betänkandet är att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. En inriktning som innebär tydligare principiell styrning och mindre detaljstyrning. Det är huvudsakligen två förslag som lyfts fram i betänkandet som metoder att nå den nya inriktningen. Dels inrättande av en museilag vars syfte är att reglera verksamhetens vid landets allmänna museer. Dels inrättandet av en ny myndighet för att dela ut bidrag, följa upp och inspirera till hög kvalitet.

Läns museet Västernorrland är principiellt positiv till en museilag, men menar att det finns detaljer i lagförslaget som behöver en fördjupad diskussion.

Läns museet Västernorrland är negativ till att ytterligare en ny myndighet bildas samtidigt som Riksställningar läggs ner, utan menar att Kulturrådet och Riksställningar i stället bör ges fördjupade uppdrag.

Förslag om museilag

Utgångspunkten för förslaget till museilag är att stadfästa "museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället och deras ansvar för att förmedla ett reflekterande förhållningssätt till historien och omvärlden." Läns museet Västernorrland tycker det är en bra utgångspunkt som tydligt pekar ut en riktning kring armlängds avstånd. Vi vill dock samtidigt understryka att inget berättande är objektivt och skulle därför förordas ett mångfaldsbegrepp som gör att olika perspektiv garanteras få komma till uttryck. Därmed skulle museerna få ett uppdrag som ligger närmare det som public service har.

I utredningens lagförslag föreslås följande definition av ett allmänt museum "Med ett museum avses i denna lag en institution som bedriver utställningsverksamhet som är öppen för allmänheten och som har avlönad personal." Enligt vår uppfattning är den

definitionen alldeles för otydlig och pekar dessutom ut en metod (utställning) för förmedling som grunden för ett museum. En sådan definition kan bli kontraproduktiv och i stället för att skapa nya publika metoder ge begränsningar i utvecklingen av framtidens museer. Dessutom tenderar definitionen att leda till att man tror att museers enda uppdrag är det publika. Enligt vår uppfattning är det dynamiken mellan samlingar, kunskapsuppbyggnad och publikt arbete som utgör grunden för vad som är ett museum.

Kunskapsuppbyggnaden och samlingarna är det som ger varumärket museum dess trovärdighet. Därför är det extra viktigt att utveckla dessa områden lika mycket som utvecklingen av det publika området. Läns museet Västernorrland förordar i stället den definition som tagits fram av International Council of Museums (ICOM), och som både är vedertagen och internationellt förankrad. Ett museum är enligt ICOM *en permanent institution utan vinstintresse som tjänar samhället och dess utveckling, som är öppen för allmänheten, som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut – i studiesyfte, för utbildning och förnöjelse materiella och immateriella vittnesbörd om människan och hennes omvärld*. Enligt oss svarar den definitionen betydligt bättre upp mot vad som är ett museum.

Utredningen har haft ett tilläggsuppdrag att analysera och föreslå hur verksamhet och samlingar vid de centrala museerna i högre utsträckning kan göras tillgängliga för människor i hela landet. I förslaget till museilag föreslås att de allmänna museerna ska vara aktiva i förvaltningen av sina samlingar. Med detta avses dels att kunna ge bort, byta eller sälja delar av samlingen som inte behövs för verksamheten dels att i större utsträckning än idag samverka med andra museer för att tillgängliggöra samlingar runt om i landet.

Ett antal förslag kring hur gallring och överlåtande skulle kunna förenklas mellan allmänna museer föreslås. Murberget tycker att dessa förslag i grunden är bra och ger ett närmande mellan Sverige och internationell praxis inom området. Samtidigt vill vi varna för att reducera frågan om museers samlingar till att bli en gallringsfråga som många gånger styrs av höjda kostnader för förvaltning. Frågan behöver belysas djupare och i stället närma sig frågan om hur samlandet ska ske i framtiden. Vad som ska vara de styrande utgångspunkterna och hur en samordning mellan museer kan utvecklas.

Myndigheten för museer och utställningar samt statsbidrag till samverkansprojekt

Utredningen föreslår att en ny myndighet inrättas för att följa upp verksamheten inom de allmänna museerna och fördela bidrag till museisektorn. Myndigheten ska också hantera utställningsgarantier och ansvara för omvärldsbevakning och museistatistik. Utredningen föreslår också att Riksutställningar läggs ner.

Läns museet Västernorrland har svårt att se motiven med att inrätta en ny myndighet för detta. Det här är områden där Kulturrådet och Riksutställningar med fördel skulle kunna få utökade uppdrag. När det gäller utvecklingsarbete med den så kallade peer-review

metoden så skulle detta arbete med fördel kunna bedrivas av branschorganisationen Riksförbundet Sveriges Museer.

Fördelningen av statliga medel till kultur sker huvudsakligen genom regionala kulturplaner. En av erfarenheterna från arbetet med dessa är att det med fördel skulle kunna fördelas mer statliga medel via dem för att på så sätt skapa en ytterligare ökad dynamik mellan stat, region och det lokala. Delar av de 28 miljoner som föreslås för samverkansprojekt kring utställningar och annan publik verksamhet skulle med fördel kunna fördelas ut till regionerna via kulturplanen. Utredningen tar sin utgångspunkt i det statliga centralmuseerna men ger förslag som omfattar hela det allmänna museiområdet. I sak tycker Läns museet Västernorrland att det är bra att förslagen omfattar alla allmänna museer. Men utgångspunkten i de centrala museerna ger ibland lite oklara signaler om vad som egentligen avses. Ett regionalt museum som Läns museet Västernorrland har ett helt annat samspel med övriga samhällsförvaltningar än vad som är fallet med ett centralt museum. Därav kommer att vi exempelvis saknar kopplingar mot kulturmiljöarbete som är en av grunderna för samarbete med besöksnäringen och de lokala kulturmiljöaktörerna. Lika så tycker vi att digitaliseringen borde ha en större tyngd när man belyser museernas nya inriktning.

Brita Wessinger
Ordförande i stiftelsen Läns museet Västernorrland